

Bruxelles, 20.3.2019.
COM(2019) 145 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM
VIJEĆU I VIJEĆU**

Osamnaesto izvješće o napretku prema uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije

{SWD(2019) 140 final}

I. UVOD

Ovo je osamnaesto izvješće o napretku u izgradnji učinkovite i istinske sigurnosne unije. Obuhvaća promjene u dvama glavnim stupovima: suzbijanju terorizma, organiziranog kriminala i infrastrukture kojom se podupiru te jačanju zajedničke obrane i stvaranju otpornosti na te prijetnje.

U ovom se izvješću uoči izbora za Europski parlament u svibnju 2019. ističe važnost rada na raznim razinama u cilju rješavanja i sprečavanja kiberprijetnji i dezinformiranja u izbornom kontekstu. Kao odgovor na poziv Europskog vijeća na poduzimanje mjera za zaštitu demokratskih sustava Unije i borbu protiv dezinformiranja uoči sljedećih izbora, Unija je pokazala veću koordiniranost u jačanju otpornosti izbornih procesa. Međutim, s obzirom na vremenski pritisak da se osigura pripravnost Unije prije nego što europski birači iziđu na birališta u svibnju 2019., Komisija poziva sve uključene dionike (državna tijela, političke stranke, a posebice internetske platforme) da učine više kako bi se pojačala otpornost izbornih procesa i suzbilo dezinformiranje. Uoči sastanka Europskog vijeća 21. i 22. ožujka 2019. na kojem će se raspravljati o napretku u tom području, Komisija poziva države članice na koordiniraniji rad kako bi riješile problem dezinformiranja i zaštitile izbore za Europski parlament.

EU je znatno napredovao u radu na učinkovitoj i istinskoj sigurnosnoj uniji te je postignut dogovor o nizu prioritetnih zakonodavnih inicijativa kojima će se povećati sigurnost svih građana. Posljednjih su mjeseci¹ Europski parlament i Vijeće postigli dogovor o interoperabilnosti informacijskih sustava EU-a za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama te o novim pravilima EU-a za sužavanje prostora za djelovanje terorista i kriminalaca, kako bi im se otežao pristup prekursorima eksploziva, financiranje aktivnosti i neopaženo putovanje. Dogovorom postignutim u vezi s 15 od 22 zakonodavne inicijative koje je Komisija iznijela u području sigurnosne unije (popis svih inicijativa o sigurnosnoj uniji u *Prilogu I.*) EU ostvaruje rezultate u zajedničkom prioritetnom području Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije².

No, potrebno je učiniti više. Suzakonodavci moraju u ovom zakonodavnom mandatu ukloniti neposrednu opasnost koju predstavlja teroristički sadržaj na internetu postizanjem dogovora o prijedlogu Komisije. Europski parlament i Vijeće trebaju postići dogovor i o prijedlogu Komisije za pojačanu europsku graničnu i obalnu stražu kako bi se boljom zaštitom vanjskih granica Unije povećala sigurnost.

Tragični događaji u Christchurchu na Novom Zelandu 15. ožujka 2019. pokazuju da je terorizam i dalje očita i stvarna prijetnja bilo da je potaknuta krajnje desnim ekstremizmom bilo drugim ekstremističkim ideologijama. Poteškoće pri uklanjanju sadržaja koji se prenosio uživo na internetskim platformama te sprečavanju njegova ponovnog pojavljivanja dodatno naglašavaju važnost prijedloga Komisije o sprečavanju širenja terorističkog sadržaja na internetu. Iznimno je važno da se suzakonodavci što prije dogovore o predloženim pravilima

¹ To se temelji na ranijem napretku u radu na učinkovitoj i istinskoj sigurnosnoj uniji. Za potpuni pregled vidjeti prethodna izvješća o napretku u uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-security/legislative-documents_en.

² Vidjeti Zajedničku izjavu o zakonodavnim prioritetima EU-a za 2018. – 2019.: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/joint-declaration-eu-legislative-priorities-2018-19_en.pdf.

za uklanjanje terorističkog sadržaja na internetu. Jednako je važno za borbu protiv svih oblika terorizma da sve države članice u potpunosti primjenjuju zakonodavstvo koje je EU donio kao odgovor na terorističke napade u Europi radi sužavanja prostora za djelovanje terorista, a posebice direktive o suzbijanju terorizma i direktive o nadzoru nabave i posjedovanja vatrenog oružja. Komisija je aktivno sudjelovala u borbi protiv ekstremizma te poduzimala odgovarajuće mjere protiv nezakonitog govora mržnje na internetu, mržnje prema muslimanima i antisemitizma.

U ovom se izvješću prikazuje napredak ostvaren i u provedbi drugih prioritetnih dosjea u području sigurnosti, posebice mjera za potporu zaštiti javnih prostora. Potpuna i pravilna provedba dogovorenih mjera glavni je prioritet za ostvarenje svih prednosti učinkovite i istinske sigurnosne unije. Komisija aktivno podupire države članice, među ostalim i financiranjem i olakšavanjem razmjene dobre prakse. Prema potrebi koristi sve svoje ovlasti na temelju Ugovora za izvršavanje zakonodavstva EU-a, uključujući i postupke zbog povrede prava.

U pozadini je ovog izvješća obilježavanje 15. Europskog dana sjećanja na žrtve terorizma 11. ožujka 2019., petnaest godina nakon bombaških napada u Madridu 11. ožujka 2004. i tri godine nakon smrtonosnih napada u Bruxellesu i zračnoj luci Zaventem 22. ožujka 2016. Pružanje potpore žrtvama terorističkih napada važan je dio izgradnje učinkovite i istinske sigurnosne unije. Kako bi dodatno pojačala tu potporu, Komisija je 31. siječnja 2019. donijela Odluku o financiranju pilot-projekta „Uspostava stručnog centra EU-a za žrtve terorizma”³. Stručni centar EU-a bit će središnja točka za stručno znanje i platforma za stručnjake za rad sa žrtvama terorizma.

Komisija pozdravlja Izvješće Europskog parlamenta o zaključcima i preporukama Posebnog odbora za terorizam⁴ kao vrijedan doprinos zajedničkom radu na izgradnji učinkovite i istinske sigurnosne unije.

II. NAPREDAK U OSTVARIVANJU ZAKONODAVNIH PRIORITETA

1. Jači i pametniji informacijski sustavi za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama

Razmjena informacija ključni je element potpore koju EU pruža nacionalnim tijelima u borbi protiv terorizma i teškog kriminala. U tom pogledu interoperabilnost informacijskih sustava na razini EU-a važna je promjena u načinu na koji se podaci dostavljaju nacionalnim tijelima, pri čemu treba osigurati njihovu točnost i potpunost. Suzakonodavci su postigli politički dogovor o povezanim prioritetnim zakonodavnim prijedlozima za postizanje **interoperabilnosti informacijskih sustava EU-a** za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama⁵. Predloženim mjerama omogućit će se pametniji i ciljaniji rad informacijskih sustava EU-a, pri čemu će se u potpunosti poštovati temeljna prava. S pomoću interoperabilnosti postojeći će se podaci iskoristiti na najbolji mogući način te ukloniti nedostaci u otkrivanju višestrukih identiteta i suzbijanju prijevара povezanih s identitetom.

³ C(2019) 636 (31.1.2019.).

⁴ Rezolucija Europskog parlamenta od 12. prosinca 2018. o zaključcima i preporukama Posebnog odbora za terorizam (2018/2044(INI)).

⁵ COM(2017) 793 final (12.12.2017.), COM(2017) 794 final (12.12.2017.), COM(2018) 478 final (13.6.2018.) i COM(2018) 480 final (13.6.2018.). Politički dogovor postignut 5. veljače 2019. potvrdili su Odbor stalnih predstavnika Vijeća 13. veljače 2019. i Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove Europskog parlamenta 19. veljače 2019.

Nakon što su zakonodavci formalno doneli nova pravila, Komisija će biti spremna poduprijeti države članice u njihovoj provedbi. Potrebna je bliska suradnja s agencijama EU-a te svim državama članicama i zemljama pridruženima Schengenu kako bi se postigao ambiciozan cilj potpune interoperabilnosti informacijskih sustava EU-a za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama do 2020. U fazi pripreme, 5. ožujka 2019. održana je prva radionica sa stručnjacima iz država članica kako bi se započelo s učinkovitim koordinacijskim procesom.

U ovoj fazi, buduća struktura interoperabilnih informacijskih sustava EU-a uključivat će pojačani **schengenski informacijski sustav**⁶, postojeći **vizni informacijski sustav**⁷, **europski informacijski sustav kaznene evidencije**⁸ nedavno proširen na državljane trećih zemalja, novouspostavljeni **EU-ov sustav ulaska/izlaska**⁹ i **europski sustav za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (ETIAS)**¹⁰.

U okviru tehničke provedbe europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja Komisija je 7. siječnja 2019. iznijela prijedlog o tehničkim izmjenama predmetne Uredbe¹¹. Predložene izmjene odnose se na pravne akte o informacijskim sustavima EU-a koje će europski sustav za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja pretraživati u okviru procjene sigurnosne prijetnje i rizika od nezakonitih migracija koje predstavljaju državljani trećih zemalja izuzeti od obveze posjedovanja vize, prije njihova putovanja u schengenski prostor. Predložene izmjene potrebne su kako bi se u potpunosti uspostavio europski sustav za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja. Komisija poziva zakonodavce da ubrzaju rad na tehničkim izmjenama kako bi se što prije postigao dogovor te omogućila brza i pravodobna provedba europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja kako bi on postao operativan početkom 2021.

U svibnju 2018. Komisija je predstavila prijedlog za **jačanje postojećeg viznog informacijskog sustava**¹² kojim se predviđaju temeljitije provjere podnositelja zahtjeva za vizu i uklanjanje nedostataka informacija boljom razmjenom među državama članicama. Vijeće je donijelo pregovarački mandat 19. prosinca 2018., a na plenarnoj sjednici 13. ožujka 2019. Europski parlament izglasao je svoje izvješće i zaključio prvo čitanje. Komisija poziva na brz početak pregovora između zakonodavaca u sljedećem sazivu Europskog parlamenta.

Komisija je u svibnju 2016. predložila da se područje primjene sustava **Eurodac**¹³ proširi tako da ne uključuje samo identifikaciju tražitelja azila nego i državljane trećih zemalja s nezakonitim boravkom i onih koji nezakonito ulaze u EU. U skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz prosinca 2018.¹⁴ i Komunikacijom Komisije od 6. ožujka 2019. o napretku u provedbi Europskog migracijskog programa¹⁵ Komisija poziva zakonodavce da bez

⁶ Uredba (EU) 2018/1860 (28.11.2018.), Uredba (EU) 2018/1861 (28.11.2018.), Uredba (EU) 2018/1862 (28.11.2018.).

⁷ Uredba (EZ) 767/2008 (9.7.2008.).

⁸ Suzakonodavci su postigli politički dogovor o tom prioritetnom prijedlogu 11. prosinca 2018. (COM(2017) 344 final (29.6.2017.)). Odbor stalnih predstavnika Vijeća potvrdio je dogovor 19. prosinca 2018. te je on potvrđen i na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta 11. ožujka 2019.

⁹ Uredba (EU) 2017/2226 (30.11.2017.).

¹⁰ Uredba (EU) 2018/1240 (12.9.2018.) i Uredba (EU) 2018/1241 (12.9.2018.).

¹¹ COM(2019) 4 final (7.1.2019.).

¹² COM(2018) 302 final (16.5.2018.).

¹³ COM(2016) 272 final (4.5.2016.).

¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/12/14/european-council-conclusions-13-14-december-2018/>.

¹⁵ COM(2019) 126 final (6.3.2019.).

odgađanja donesu prijedlog. Donošenjem tog zakonodavnog prijedloga omogućit će se da Eurodac postane dio buduće strukture interoperabilnih informacijskih sustava EU-a, u koje će se integrirati ključni podaci o državljanima trećih zemalja s nezakonitim boravkom i onima koji su nezakonito ušli u EU.

Kako bi se ojačali informacijski sustavi EU-a za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama, Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

- da donesu zakonodavni prijedlog o **Eurodacu**, o kojemu bi dogovor mogao biti postignut vrlo brzo, prije izbora za Europski parlament, (*prioritet iz Zajedničke izjave*)
- da ubrzaju rad u cilju postizanja brzog dogovora o predloženim tehničkim izmjenama koje su potrebne za uspostavu **europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja**.

2. Jačanje sigurnosti poboljšanim upravljanjem vanjskim granicama

Snažna zaštita vanjskih granica preduvjet je za sigurnost u području slobodnog kretanja bez nadzora unutarnjih granica. To je zadaća država članica koje uz pomoć **europske granične i obalne straže** moraju osigurati upravljanje svojim vanjskim granicama te u vlastitom interesu i u zajedničkom interesu svih. Kao odgovor na zaključke Europskog vijeća iz lipnja 2018.¹⁶ Komisija je u rujnu 2018. predložila da se pojačaju kapaciteti europske granične i obalne straže¹⁷. Time bi se Agenciju dovelo na novu operativnu razinu sa stalnim snagama od 10 000 službenika graničnog nadzora koji provode izvršne ovlasti služeći se vlastitom opremom, pri čemu se u potpunosti poštuju temeljna prava i suverenitet država članica.

Zakonodavni rad na prijedlogu dobro napreduje, a pregovori između suzakonodavaca u ključnoj su fazi. Europski parlament donio je svoj pregovarački mandat 11. veljače 2019., a Vijeće je svoj mandat dobilo 20. veljače 2019. Održana su dva trijaloga 27. veljače 2019. i 12. ožujka 2019. Komisija pozdravlja i podržava napredak ostvaren u pogledu tog prioritarnog dosjea, što govori u prilog tome da sve institucije predano rade na donošenju tog prijedloga prije izbora za Europski parlament 2019.

Radi povećanja sigurnosti boljim upravljanjem vanjskim granicama Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

- da zakonodavni prijedlog za jačanje **europske granične i obalne straže** donesu tijekom sadašnjeg saziva Europskog parlamenta. (*Inicijativa iz govora o stanju Unije 2018.*)

3. Sprečavanje radikalizacije

Rješavanje problema širenja terorističkog sadržaja na internetu i dalje je jedan od najvećih izazova u borbi protiv terorizma i sprečavanju radikalizacije. Taj je sadržaj imao ulogu u većini napada na europskom tlu u posljednje dvije godine: poticanjem na počinjenje napada, davanjem uputa o tome kako ga izvršiti ili veličanjem smrtonosnih rezultata. Kako bi se uklonila očita i jasna prijetnja koju taj sadržaj predstavlja, uz govor predsjednika Junckera o stanju Unije 2018. podnesen je prijedlog Uredbe o **sprečavanju širenja terorističkog sadržaja na internetu**¹⁸ kojim se utvrđuje pravni okvir za sprečavanje zlouporabe pružatelja

¹⁶ <https://www.consilium.europa.eu/media/35936/28-euco-final-conclusions-en.pdf>.

¹⁷ COM(2018) 631 final (12.9.2018.).

¹⁸ COM(2018) 640 final (12.9.2018.).

usluga smještaja na poslužitelju za širenje terorističkog sadržaja na internetu. Ključno je da se budućim pravilima, uz potpuno jamčenje slobode govora i drugih temeljnih prava, predvide učinkovite mjere za što brže uklanjanje terorističkog sadržaja na internetu jer moguća šteta prouzročena ostankom tog sadržaja na internetu svakim satom postaje sve veća.

Vijeće je donijelo svoj pregovarački mandat u prosincu 2018., no u Europskom parlamentu još se radi na tome u nadi da će pregovarački mandat moći donijeti u ožujku 2019.¹⁹ Komisija poziva oba suzakonodavca da postignu dogovor o predloženom zakonodavstvu tijekom sadašnjeg saziva Europskog parlamenta, s obzirom na ključnu važnost uspostave regulatornog okvira EU-a za uklanjanje terorističkog sadržaja na internetu s jasnim pravilima i zaštitnim mjerama.

Komisija ujedno nastavlja pružati potporu državama članicama u njihovu radu na **sprečavanju radikalizacije**. Posebnim mehanizmom suradnje na razini EU-a, u kojem sudjeluju nacionalni predstavnici, pomaže se osigurati da potpora na razini EU-a odgovara potrebama država članica²⁰. Među novijim je primjerima konferencija „Gradovi EU-a protiv radikalizacije” organizirana s Odborom regija 26. veljače 2019. Komisija je 13. ožujka 2019. organizirala stručni sastanak s nacionalnim oblikovateljima politika kako bi se utvrdile konkretne radnje radi dodatne potpore zatvorskim i probacijskim službama. Rezultati tog rada objedinit će se u priručniku koji Mreža za osvještavanje o radikalizaciji priprema o rehabilitaciji i reintegraciji počinitelja kaznenih djela terorizma, stranih terorističkih boraca povratnika i onih radikaliziranih u zatvoru (vidjeti i odjeljak IV.4.).

Radi sprečavanja radikalizacije Komisija poziva Europski parlament:

- da da prednost donošenju pregovaračkog mandata u vezi sa zakonodavnim prijedlogom za sprečavanje širenja **terorističkog sadržaja na internetu** kako bi suzakonodavci postigli dogovor o zakonodavstvu za vrijeme sadašnjeg saziva Europskog parlamenta. (*Inicijativa iz govora o stanju Unije 2018.*)

4. Jačanje kibernsigurnosti

Klasične kiberprijetnje sustavima i podacima i dalje su u porastu, a 2018. povećana je aktivnost zlonamjernih aktera protiv različitih meta i žrtava. Borba protiv kiberkriminaliteta i poboljšanje kibernsigurnosti i dalje su prioriteti djelovanja EU-a. EU je ostvario konkretan napredak u jačanju kibernsigurnosti provedbom mjera iz Zajedničke komunikacije²¹ iz rujna 2017. „Otpornost, odvracanje i obrana: jačanje kibernsigurnosti EU-a”.

Na plenarnoj sjednici 12. ožujka 2019. Europski parlament potvrdio je politički dogovor koji su suzakonodavci postigli o **Aktu o kibernsigurnosti**. Tim će se Aktom, koji bi trebao stupiti na snagu u svibnju 2019., povećati kapaciteti u području kibernsigurnosti i pripravnost država članica i poduzeća. Aktom o kibernsigurnosti uspostaviti će se okvir EU-a za kibernsigurnosnu

¹⁹ Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača Europskog parlamenta glasao je o svojem mišljenju 4. ožujka 2019. Odbor za kulturu i obrazovanje Europskog parlamenta glasao je o svojem mišljenju 11. ožujka 2019. Očekuje se da će Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove Europskog parlamenta glasati o svojem izvješću 21. ožujka 2019.

²⁰ Prvi puta su potrebe država članica u sprečavanju radikalizacije utvrđene u takozvanim strateškim smjernicama za preventivne mjere EU-a za 2019. One su dostupne na: http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3626&news=1&mod_groups=1&month=08&year=2018.

²¹ JOIN(2017) 450 final (13.9.2017.).

certifikaciju za proizvode, sustave i usluge komunikacijskih tehnologija. Poboljšat će se suradnja i koordinacija država članica i institucija, agencija i tijela EU-a, posebice s preimenovanom agencijom EU-a za kibersigurnost.

Međutim, potreban je daljnji napredak u pogledu prijedloga Komisije iz rujna 2018. o **Europskom centru za stručnost u području kibersigurnosti, industrije, tehnologije i istraživanja te Mreži nacionalnih koordinacijskih centara**²². Cilj je prijedloga poduprijeti tehnološke i industrijske kapacitete u području kibersigurnosti i povećati konkurentnost industrije kibersigurnosti u Uniji. Europski parlament i Vijeće donijeli su pregovaračke mandate 13. ožujka 2019. Prvi trijalog također je održan 13. ožujka 2019. Komisija poziva suzakonodavce na žuran dogovor o predloženom zakonodavstvu.

EU je ostvario znatan napredak prema daljnjem početku djelovanja **zajedničkog diplomatskog odgovora EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti** („alati za kiberdiplomaciju“) kao odgovor na poziv Europskog vijeća²³ da se nastavi raditi na kapacitetima za reagiranje na kibernapade i odvratanje od njih s pomoću restriktivnih mjera EU-a. Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i Komisija predstavili su 8. ožujka 2019. zajednički prijedlog Uredbe Vijeća o restriktivnim mjerama za suzbijanje kibernapada koji predstavljaju prijetnju za Uniju ili njezine države članice. Komisija i Visoki predstavnik pozivaju na žurno donošenje tog prijedloga kako bi se ojačala otpornost Unije na kibernapade.

Radi jačanja kibersigurnosti Komisija i Visoki predstavnik pozivaju Vijeće:

- da donese Uredbu Vijeća o **restriktivnim mjerama za suzbijanje kibernapada** koji prijete Uniji ili njezinim državama članicama.

5. Sužavanje prostora za djelovanje terorista

EU je poduzeo daljnje mjere kako bi teroristima i kriminalcima uskratio sredstva za djelovanje te im time otežao pristup prekursorima eksploziva, financiranje aktivnosti i neopaženo putovanje.

Europski parlament i Vijeće postigli su politički dogovor o prijedlogu Uredbe o **ograničenjima u pogledu stavljanja na tržište i uporabe prekursora eksploziva**²⁴ 14. veljače 2019. Uredbom će se, kad se počne primjenjivati, znatno poboljšati postojeći zakonodavni okvir te ograničiti pristup opasnim prekursorima eksploziva koji bi se mogli zloupotrijebiti za izradu eksploziva kućne izrade. Uklonit će se sigurnosni propusti nizom mjera, kao što su zabrana dodatnih kemikalija, obvezne provjere kaznene evidencije osoba koje podnose zahtjev za dozvolu za kupnju ograničenih tvari te pojasniti da se pravila koja su primjenjiva na gospodarske subjekte primjenjuju i na društva koja posluju na internetu.

Osim toga, suzakonodavci su u okviru borbe protiv financiranja terorizma postigli dogovor o prijedlogu Direktive o **olakšavanju uporabe financijskih i drugih informacija** u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istraživanja ili progona teških kaznenih djela²⁵. Kad se formalno

²² COM(2018) 630 final (12.9.2018.).

²³ Vidjeti zaključke Europskog vijeća iz lipnja 2018. i listopada 2018.

²⁴ COM(2018) 209 final (17.4.2018.).

²⁵ Suzakonodavci su postigli politički dogovor o prijedlogu Komisije 12. veljače 2019. (COM(2018) 213 final (17.4.2018.)). Potvrdili su ga Odbor stalnih predstavnika Vijeća 20. veljače 2019. i Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove Europskog parlamenta 26. veljače 2019.

donese i provede, Direktivom će se imenovanim tijelima za izvršavanje zakonodavstva i uredima za oduzimanje imovinske koristi osigurati izravan pristup informacijama o bankovnim računima koje se čuvaju u nacionalnim centraliziranim registrima bankovnih računa. Direktivom će se poboljšati i suradnja između financijsko-obavještajnih jedinica i tijela za izvršavanje zakonodavstva te olakšati Europolu pristup financijskim informacijama.

Na temelju toga Komisija će dodatno razmotriti suradnju između financijsko-obavještajnih jedinica iz raznih država članica, među ostalim i u sljedećem izvješću o suradnji između financijsko-obavještajnih jedinica kako je predviđeno u Petoj direktivi o sprečavanju pranja novca²⁶. Nadalje, kako je propisano Petom direktivom o sprečavanju pranja novca, Komisija ocjenjuje aspekte u pogledu mogućeg međusobnog povezivanja nacionalnih centraliziranih registara bankovnih računa i sustava za dohvat podataka u EU-u. Komisija analizira i mjere oduzimanja bez presude u Uniji. Naposljetku, Komisija će, kao odgovor na poziv Europskog parlamenta²⁷, i dalje ocjenjivati nužnost, tehničku izvedivost i proporcionalnost dodatnih mjera za praćenje financiranja terorizma u EU-u.

Suzakonodavci su 19. veljače 2019. u okviru rada na suzbijanju krivotvorenja isprava postigli privremeni dogovor o prijedlogu Uredbe o jačanju **sigurnosti osobnih iskaznica građana Unije i boravišnih isprava**²⁸ kako ih kriminalci i teroristi ne bi mogli zloupotrebjavati. Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove Europskog parlamenta potvrdio je sporazum 11. ožujka 2019. Kad bude donesena, Uredbom će se uvesti minimalna sigurnosna obilježja osobnih iskaznica, uključujući biometrijske identifikatore (prikaz lica i dva otiska prstiju) na beskontaktnom čipu. Time će se znatno poboljšati sigurnost nacionalnih osobnih iskaznica i boravišnih isprava te teroristima i drugim kriminalcima otežati zloupotreba ili krivotvorenje tih isprava za ulazak u EU ili kretanje na području EU-a. Sigurnije identifikacijske isprave pridonijet će boljem upravljanju vanjskim granicama EU-a. Sigurnijim i pouzdanijim ispravama ujedno će građani EU-a moći lakše ostvariti svoja prava na slobodno kretanje.

Međutim, potreban je daljnji napredak u pogledu prijedloga Komisije o **pristupu elektroničkim dokazima** iz travnja 2018. s obzirom na to da više od polovice svih kaznenih istraga danas uključuje prekogranični zahtjev za pristup elektroničkim dokazima²⁹. Vijeće je donijelo pregovarački mandat u vezi s prijedlogom Uredbe³⁰ za poboljšanje prekograničnog pristupa elektroničkim dokazima u kaznenim istragama i prijedlogom Direktive³¹ o utvrđivanju usklađenih pravila za imenovanje pravnih zastupnika za potrebe prikupljanja

²⁶ U članku 65. stavku 2. Direktive (EU) 2018/843 (19.6.2018.) utvrđuje se da do 1. lipnja 2019. Komisija procjenjuje okvir za suradnju financijsko-obavještajnih jedinica s trećim zemljama te prepreke i mogućnosti za poboljšanje suradnje među financijsko-obavještajnim jedinicama u Uniji, uključujući mogućnost uspostave mehanizma za koordinaciju i potporu.

²⁷ Posebni odbor za terorizam Europskog parlamenta u svojem je završnom izvješću iz prosinca 2018. pozvao na uspostavu sustava Europske unije za praćenje financiranja terorizma usmjerenog na transakcije pojedinaca povezanih s terorizmom i financiranjem terorizma unutar jedinstvenog područja plaćanja u eurima.

²⁸ COM(2018) 212 final (17.4.2018.).

²⁹ Elektronički dokazi potrebni su u otprilike 85 % kaznenih istraga, a u dvije trećine tih istraga treba ih zatražiti od pružatelja internetskih usluga sa sjedištem u drugoj jurisdikciji. Vidjeti procjenu učinka priloženu zakonodavnom prijedlogu (SWD(2018) 118 final (17.4.2018.)).

³⁰ COM(2018) 225 final (17.4.2018.). Vijeće je donijelo pregovarački mandat u vezi s prijedlogom Uredbe na sastanku Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove 7. prosinca 2018.

³¹ COM(2018) 226 final (17.4.2018.). Vijeće je donijelo pregovarački mandat u vezi s prijedlogom Direktive na sastanku Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove 8. ožujka 2019.

dokaza u kaznenim postupcima. Međutim, u Europskom parlamentu ostvaren je slabi napredak u pogledu prijedloga nakon što ih je Komisija donijela u travnju 2018. S obzirom na iznimnu važnost učinkovitog pristupa elektroničkim dokazima radi kaznenog progona prekograničnih kaznenih djela kao što su terorizam ili kiberkriminalitet, Komisija poziva Europski parlament da ubrza rad na tom prijedlogu.

Komisija istodobno radi na **međunarodnim inicijativama o pristupu elektroničkim dokazima** u okviru tekućih pregovora o Drugom dodatnom protokolu uz Budimpeštansku konvenciju Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu te pregovora sa Sjedinjenim Američkim Državama. Stoga je Komisija 5. veljače 2019. donijela preporuke³² za pregovaračke mandate za obje međunarodne inicijative. Vijeće trenutačno raspravlja o nacrtima mandata, među ostalim na sastanku Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove 7. i 8. ožujka 2019. Komisija poziva Vijeće da donese odluku o odobrenju sudjelovanja u pregovorima o Drugom dodatnom protokolu uz Budimpeštansku konvenciju Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu te odluku o odobravanju otvaranja pregovora sa Sjedinjenim Američkim Državama o prekograničnom pristupu elektroničkim dokazima. Važno je ubrzati pregovore kako bi se poboljšala međunarodna suradnja u pogledu dijeljenja elektroničkih dokaza, osiguravajući usklađenost s pravom EU-a i obvezama država članica koje iz toga proizlaze te uzimajući u obzir budući razvoj prava EU-a.

Radi sužavanja prostora za djelovanje terorista Komisija poziva:

- **Europski parlament** da hitno donese pregovarački mandat o zakonodavnim prijedlozima o **elektroničkim dokazima** kako bi se bez odgađanja započeo trijalog s Vijećem, *(prioritet iz Zajedničke izjave)*
- **Vijeće** da donese odluku o odobrenju sudjelovanja u pregovorima o **Drugom dodatnom protokolu uz Budimpeštansku konvenciju Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu** te odluku o odobravanju otvaranja **pregovora sa Sjedinjenim Američkim Državama o prekograničnom pristupu elektroničkim dokazima**.

III. BORBA PROTIV DEZINFORMIRANJA I ZAŠTITA IZBORA OD OSTALIH KIBERPRIJETNJI

Uplitanje unutarnjih i vanjskih subjekata u javne rasprave i manipuliranje izbora stvaran je problem koji bi se mogao i pogoršati uoči idućih izbora za Europski parlament. Moguće su posljedice (slabljenje i oduzimanje legitimiteta demokratskih institucija) ozbiljna, strateška i rastuća prijetnja. Bitan su dio sigurnosnih izazova s kojima se EU danas suočava izvan nacionalnih granica te zahtijevaju zajednički prekogranični odgovor.

Predizborne kampanje uoči izbora za Europski parlament ozbiljno će započeti u ožujku. Uoči sastanka Europskog vijeća 21. i 22. ožujka 2019. Komisija poziva države članice da pojačaju koordinaciju i razmjenu informacija radi suzbijanja dezinformiranja i zaštite izbora od kiberprijetnji. Države članice trebale bi u potpunosti iskoristiti alate i informacijske kanale koje pruža EU, posebice novouspostavljeni sustav brzog uzbunjivanja³³. Osim toga, zbog

³² COM(2019) 70 final (5.2.2019.) i COM(2019) 71 final (5.2.2019.).

³³ U okviru Akcijskog plana za borbu protiv dezinformiranja koji su Komisija i Visoki predstavnik iznijeli u prosincu 2018. (vidjeti u nastavku), sustav brzog uzbunjivanja pružit će državama članicama, institucijama EU-a i partnerima platformu za razmjenu informacija o tekućim kampanjama dezinformiranja te za koordiniranje njihovih odgovora. Sustav će se temeljiti samo na informacijama iz javnih izvora i neklasificiranim informacijama.

zabrinutosti u pogledu trenutačne situacije Komisija poziva internetske platforme da učine više u svim državama članicama kako bi se osigurao integritet izbora za Europski parlament u svibnju 2019.

Kako bi se to podržalo i potaknulo, Komisija i Visoki predstavnik nastavljaju poduzimati mjere u dvama komplementarnim segmentima u cilju suzbijanja kiberprijetnji: borbi protiv dezinformiranja i jačanju otpornosti izbornih procesa.

1. Mjere protiv dezinformiranja

Izloženost građana dezinformacijama velikih razmjera, uključujući obmanjujuće ili potpuno lažne informacije, može biti jedna vrsta ozbiljne kiberprijetnje te je velik izazov za iduće europske izbore. Komisija pomno prati primjenu mjera navedenih u **Komunikaciji o suzbijanju dezinformacija na internetu iz travnja 2018.**³⁴

Osim toga, Komisija pomno prati napredak ostvaren u pogledu **Kodeksa prakse za borbu protiv dezinformiranja** koji su potpisali predstavnici internetskih platformi, vodećih društvenih mreža, oglašivača i oglašivačke industrije u listopadu 2018. (vidjeti u nastavku). Komisija će provesti sveobuhvatnu ocjenu na kraju prvog 12-mjesečnog razdoblja primjene Kodeksa. Pokaže li se da su njegova provedba i učinak nezadovoljavajući, Komisija može predložiti daljnje mjere, uključujući zakonodavne.

Nadovezujući se na taj rad i kao odgovor na poziv čelnika na sjednici Europskog vijeća u lipnju 2018. da se zaštite demokratski sustavi Unije, Komisija i Visoki predstavnik u prosincu 2018. iznijeli su **Zajednički akcijski plan za borbu protiv dezinformiranja**³⁵. U Akcijskom planu ističe se da su prema informacijama **jedinice EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji** dezinformacije koje širi Ruska Federacija najveća prijetnja EU-u jer su sustavne, adekvatno financirane i na drukčijoj razini od ostalih zemalja. Kako bi se uklonila prijetnja koju predstavljaju dezinformacije, u Akcijskom planu predviđa se povećanje sredstava za borbu protiv dezinformiranja, konkretnije za **radne skupine za stratešku komunikaciju** Europske službe za vanjsko djelovanje, među ostalim radnu skupinu za stratešku komunikaciju na istoku³⁶. U Akcijskom planu predviđeno je i povećanje sredstava namijenjenih za to pitanje te se poziva na veća ulaganja tijekom sljedeće dvije godine.

Akcijskim planom utvrđene su konkretne mjere za borbu protiv dezinformiranja, uključujući uspostavu **sustava brzog uzbunjivanja**. S obzirom na izbore za Europski parlament, institucije EU-a i države članice uspostavile su u ožujku 2019. sustav brzog uzbunjivanja kako bi se olakšala razmjena podataka i ocjena kampanja dezinformiranja i upozorilo na prijetnje od dezinformiranja.

U akcijskom planu predviđeno je i pomno praćenje provedbe gore navedenog Kodeksa prakse koji su potpisale internetske platforme. Komisija je 29. siječnja 2019. objavila **izvješća koja su podnijeli potpisnici Kodeksa prakse**: Google, Facebook, Twitter, Mozilla i trgovinska

³⁴ COM(2018) 236 final (26.4.2018.), čemu je slijedilo izvješće o provedbi (COM(2018) 794 final (5.12.2018.)).

³⁵ JOIN(2018) 36 final (5.12.2018.).

³⁶ Od njezina osnivanja 2015. radna skupina za stratešku komunikaciju na istoku evidentirala je, analizirala i istaknula gotovo 5 000 primjera dezinformacija koje je provela Ruska Federacija, otkrila je brojne diskurse dezinformiranja te je razotkrila alate, tehnike i namjere kampanja dezinformiranja, o kojima je i povećala osviještenost.

udruženja koja predstavljaju oglašivačku industriju. Komisija je izrazila zadovoljstvo s ostvarenim napretkom, no pozvala je potpisnike i da učine više uoči izbora za Europski parlament 2019.³⁷

Komisija je 28. veljače 2019. objavila **izvješća platformi Facebook, Google i Twitter** o napretku koji su ostvarile u siječnju 2019. u vezi s obvezama borbe protiv dezinformiranja. One u tim izvješćima nisu dostavile dovoljno podataka iz kojih bi bilo vidljivo da se nove politike i alati primjenjuju pravodobno i s dostatnim resursima u svim državama članicama. Jasno je da svi potpisnici mogu učiniti više³⁸. Konkretno, Komisija poziva platforme da do početka kampanje za europske izbore u svim državama članicama EU-a osiguraju transparentnost političkih oglasa kako bi se omogućio odgovarajući pristup podacima platformi za potrebe provođenja istraživanja i provjere činjenica te osigurala primjerena suradnja između platformi i država članica putem kontaktnih točaka u sustavu brzog uzbunjivanja.

Komisija će 20. ožujka 2019. ponovno izvijestiti o provedbi navedenog Kodeksa prakse.

2. Jačanje otpornosti izbornih procesa

Komisija je 12. rujna 2018. donijela paket mjera za jačanje otpornosti naših izbornih sustava namijenjen državama članicama te europskim i nacionalnim političkim strankama i zakladama, uključujući Preporuku o mrežama suradnje u području izbora, transparentnosti na internetu, zaštiti od kibersigurnosnih incidenata i borbi protiv kampanja dezinformiranja, smjernice o primjeni prava Unije o zaštiti podataka³⁹ te zakonodavnu izmjenu kojom se postrožuju pravila o financiranju europskih političkih stranaka.

Europski parlament izrazio je zadovoljstvo s donošenjem tog paketa u svojoj rezoluciji od 28. listopada 2018. Vijeće je pozdravilo paket u svojim zaključcima od 19. veljače 2019. o osiguravanju slobodnih i pravednih europskih izbora u kojima je izražena predanost svih država članica koordiniranom europskom pristupu zaštiti integriteta idućih europskih izbora. Vijeće za pravosuđe i unutarnje poslove raspravljalo je o trenutačnom stanju 7. ožujka 2019.

Izmjenom Uredbe o **statutu i financiranju europskih političkih stranaka i zaklada**⁴⁰ predviđena je mogućnost uvođenja sankcija zbog nezakonite upotrebe osobnih podataka radi namjernog utjecanja na ishode izbora za Europski parlament. Nakon političkog dogovora⁴¹ u siječnju 2019. Europski parlament odobrio je tekst izmjene na plenarnoj sjednici 12. ožujka 2019. Predviđeno je da izmjena postane dio zakonodavstva uoči izbora za Europski parlament 2019.

Preporuka o mrežama suradnje u području izbora, transparentnosti na internetu, zaštiti od kibersigurnosnih incidenata i borbi protiv kampanja dezinformiranja u kontekstu izbora za Europski parlament⁴², koja je upućena državama članicama te nacionalnim i europskim političkim strankama i zakladama, sadržava konkretne korake za relevantne

³⁷ Dodatne informacije: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-746_hr.htm.

³⁸ Dodatne informacije: http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-19-1379_hr.htm.

³⁹ COM(2018) 638 final (12.9.2018.).

⁴⁰ COM(2018) 636 final (12.9.2018.).

⁴¹ Suzakonodavci su postigli politički dogovor 16. siječnja 2018., Odbor stalnih predstavnika Vijeća potvrdio ga je 25. siječnja 2019., a Odbor za ustavna pitanja Europskog parlamenta 29. siječnja 2019.

⁴² C(2018) 5949 final (12.9.2018.).

dionike u tim područjima. U cilju provedbe Preporuke nacionalne izborne mreže odredile su kontaktne točke za sudjelovanje u **europskoj mreži za suradnju u području izbora** koja služi za izdavanje upozorenja u slučaju prijetnji, razmjenu najboljih praksi među nacionalnim mrežama, raspravu o zajedničkim rješenjima za utvrđene izazove i poticanje zajedničkih projekata i zadaća nacionalnih mreža. Sudionici su se na prvom sastanku mreže 21. siječnja 2019. složili da je sveobuhvatan pristup ključan za osiguravanje integriteta izbora uz očuvanje otvorene demokratske rasprave i ravnopravnih uvjeta na političkoj razini. Drugi sastanak europske mreže za suradnju u području izbora koji je održan 27. veljače 2019. usmjeren je na pitanja povezana s praćenjem i izvršenjem u kontekstu izbora, uključujući zaštitu podataka, regulaciju medija, izvršenje zakonodavstva, transparentnost i društvene medije te sudjelovanje različitih dionika u praćenju. Postavljeni su temelji za sudjelovanje njezinih članova u provjeri kiberotpornosti neposredno nakon sljedećeg sastanka mreže 5. travnja 2019.

Radionica „Jačanje kiberotpornosti izbora”, koju su zajednički organizirali Europski parlament i Komisija, održana je 19. veljače 2019. kako bi se poboljšala sigurnost i otpornost izbornih sustava i infrastruktura na kiberprijetnje koje se neprestano mijenjaju. Nacionalna tijela za kibersigurnost iz država članica, Agencija Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost i internetske platforme raspravljali su o hitnim i relevantnim mjerama za osiguravanje integriteta izbora za Europski parlament 2019.

Institucije EU-a i države članice blisko surađuju i na drugim **aktivnostima osvještavanja** čiji je cilj zaštita integriteta izbornog procesa i uključivanje sudionika iz privatnog i javnog sektora, među ostalim medija, internetskih platformi i civilnog društva.

Radi rješavanja problema dezinformiranja i osiguravanja otpornosti izbornih procesa Komisija i Visoki predstavnik pozivaju države članice:

- da žurno i odlučno provedu mjere iz **Zajedničkog akcijskog plana za borbu protiv dezinformiranja** iz prosinca 2018.

IV. PROVEDBA DRUGIH PRIORITETNIH DOSJEA U PODRUČJU SIGURNOSTI

1. Provedba zakonodavnih mjera koje se odnose na sigurnosnu uniju

Potpuna i pravilna provedba dogovorenih mjera glavni je prioritet za ostvarenje svih prednosti učinkovite i istinske sigurnosne unije. Komisija aktivno podupire države članice, među ostalim i financiranjem i olakšavanjem razmjene dobre prakse. Prema potrebi koristi sve svoje ovlasti na temelju Ugovora za izvršavanje zakonodavstva EU-a, uključujući i postupke zbog povrede prava.

U pogledu provedbe **Direktive EU-a o evidenciji podataka o putnicima**⁴³ Komisija je 19. srpnja 2018. pokrenula postupke zbog povrede prava protiv 14 država članica jer nisu izvijestile o donošenju nacionalnog zakonodavstva kojim se u potpunosti prenosi Direktiva⁴⁴, koja je ključni instrument u borbi protiv terorizma i teškog kriminala. Otada je devet od tih 14 država članica izvijestilo o potpunom prenošenju⁴⁵. Državama članicama koje još nisu u

⁴³ Direktiva (EU) 2016/681 (27.4.2016.).

⁴⁴ Bugarska, Češka, Estonija, Grčka, Španjolska, Francuska, Cipar, Luksemburg, Nizozemska, Austrija, Portugal, Rumunjska, Slovenija i Finska.

⁴⁵ Bugarska, Estonija, Grčka, Francuska, Cipar, Luksemburg, Austrija, Portugal, Rumunjska (stanje 11. ožujka 2019.).

potpunosti prenijele Direktivu upućena su obrazložena mišljenja (Španjolskoj 24. siječnja 2019. te Nizozemskoj i Finskoj 7. ožujka 2019.). Usto, Komisija i dalje podupire sve države članice u nastojanjima da dovrše razvoj svojih sustava evidencije podataka o putnicima, među ostalim olakšavanjem razmjene informacija i primjera dobre prakse.

Rok za prenošenje **Direktive o suzbijanju terorizma**⁴⁶ istekao je 8. rujna 2018. Komisija je 22. studenoga 2018. pokrenula postupke zbog povrede prava protiv 16 država članica jer nisu izvijestile o donošenju nacionalnog zakonodavstva kojim se u potpunosti prenosi Direktiva. Otada je devet od tih 16 država članica izvijestilo o potpunom prenošenju⁴⁷. Komisija poziva ostalih sedam država članica da što prije poduzmu potrebne mjere⁴⁸.

Rok za prenošenje **Direktive o nadzoru nabave i posjedovanja oružja**⁴⁹ istekao je 14. rujna 2018. Dosad je šest država članica izvijestilo o potpunom prenošenju⁵⁰, a pet država članica o djelomičnom prenošenju⁵¹. Dana 22. studenoga 2018. 22 države članice⁵², uključujući one koje su izvijestile o djelomičnom prenošenju, dobile su službene opomene od Komisije.

U pogledu prenošenja **Direktive o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka**⁵³ u nacionalno zakonodavstvo, Komisija je 19. srpnja 2018. pokrenula postupke zbog povrede prava protiv 19 država članica jer nisu izvijestile o donošenju nacionalnog zakonodavstva kojim se u potpunosti prenosi Direktiva⁵⁴. Trenutačno je 17 država članica izvijestilo o potpunom prenošenju, a pet država članica o djelomičnom prenošenju⁵⁵. Dosad su zaključeni postupci protiv šest država članica⁵⁶, a 25. siječnja 2019. devet država članica primilo je obrazloženo mišljenje⁵⁷.

Očekuje se da će Komisija do 9. svibnja 2019. izvijestiti o dosljednom utvrđivanju operatora ključnih usluga. Prema obavijestima država članica utvrđeno je da je **Direktiva o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava**⁵⁸ u potpunosti prenesena u 25 država članica te

⁴⁶ Direktiva (EU) 2017/541 (15.3.2017.).

⁴⁷ Bugarska, Češka, Njemačka, Estonija, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Italija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Nizozemska, Austrija, Portugal, Slovačka, Finska i Švedska izvijestili su o prenošenju (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁴⁸ Belgija, Poljska, Rumunjska i Slovenija izvijestile su o djelomičnom prenošenju. Grčka, Cipar i Luksemburg nisu ništa izvijestili (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁴⁹ Direktiva (EU) 2017/853 (17.5.2017.).

⁵⁰ Danska, Francuska, Hrvatska, Italija, Malta i Austrija (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁵¹ Češka, Estonija, Litva, Portugal i Ujedinjena Kraljevina (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁵² Belgija, Bugarska, Češka, Njemačka, Estonija, Irska, Grčka, Španjolska, Cipar, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska, Švedska i Ujedinjena Kraljevina (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁵³ Direktiva (EU) 2016/680 (27.4.2016.).

⁵⁴ Belgija, Bugarska, Češka, Estonija, Grčka, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Cipar, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija i Finska. Komisija prima odgovore država članica, uključujući obavijesti o predmetnom zakonodavstvu, koji se trenutačno razmatraju (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁵⁵ Belgija, Njemačka, Estonija, Irska, Francuska, Hrvatska, Italija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Švedska i Ujedinjena Kraljevina izvijestili su o potpunom prenošenju. Češka, Portugal, Finska, Slovenija i Nizozemska izvijestili su o djelomičnom prenošenju. Osim toga, Danska je dovršila prenošenje (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁵⁶ Belgija, Francuska, Hrvatska, Litva, Luksemburg i Mađarska (stanje od 11. ožujka 2019.). Grčka, Cipar, Španjolska, Slovenija, Portugal, Češka, Bugarska, Latvija i Nizozemska (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁵⁸ Direktiva (EU) 2016/1148 (27.4.2016.).

djelomično prenesena u jednoj državi članici⁵⁹. U siječnju 2019. Komisija je zaključila postupke zbog povrede prava zbog neizvješćivanja protiv šest država članica⁶⁰. Postupci zbog povrede prava zbog neizvješćivanja o potpunom prenošenju Direktive pokrenuti su protiv devet država članica⁶¹. Države članice su u okviru prenošenja Direktive o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava Komisiji do 9. studenoga 2018. morale dostaviti informacije o operatorima ključnih usluga identificiranima na njihovu državnom području. Komisija sada ocjenjuje informacije dobivene od država članica⁶².

Nadalje, Komisija ocjenjuje prenošenje **Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca**⁶³ te provjerava provode li se pravila u državama članicama. Komisija je pokrenula postupke zbog povrede prava protiv svih 28 država članica jer je na temelju priopćenja dobivenih od država članica ocijenila da ta Direktiva nije u potpunosti prenesena⁶⁴. I dalje će se, prema potrebi, služiti svojim ovlastima kako bi osigurala potpunu provedbu te Direktive.

Komisija poziva države članice da hitno poduzmu potrebne mjere za potpuno prenošenje sljedećih direktiva u nacionalno zakonodavstvo te da o tome izvijeste Komisiju:

- **Direktive o evidenciji podataka o putnicima**, o čijem prenošenju u nacionalno zakonodavstvo još nisu izvijestile tri države članice, a dvije države članice trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁶⁵;
- **Direktive o sigurnosti mrežnih informacijskih sustava**, o čijem prenošenju u nacionalno zakonodavstvo još nisu izvijestile dvije države članice, a jedna država članica treba dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁶⁶;
- **Direktive o suzbijanju terorizma**, o čijem prenošenju u nacionalno zakonodavstvo još nisu izvijestile tri države članice, a četiri države članice trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁶⁷;
- **Direktive o nadzoru nabave i posjedovanja oružja**, o čijem prenošenju u nacionalno zakonodavstvo još nije izvijestilo 17 država članica, a pet država članica treba dovršiti

⁵⁹ Bugarska, Češka, Danska, Njemačka, Grčka, Estonija, Irska, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Italija, Cipar, Latvija, Litva, Malta, Nizozemska, Austrija, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska, Švedska i Ujedinjena Kraljevina izvijestili su o potpunom prenošenju. Mađarska je izvijestila o djelomičnom prenošenju. Belgija i Luksemburg nisu izvijestili Komisiju ni o jednoj nacionalnoj mjeri prenošenja (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁶⁰ Irska, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Nizozemska i Portugal (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁶¹ Bugarska, Belgija, Danska, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Austrija i Rumunjska (stanje od 11. ožujka 2019.).

⁶² Bugarska, Cipar, Češka, Njemačka, Danska, Estonija, Španjolska, Finska, Francuska, Hrvatska, Mađarska, Irska, Italija, Litva, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugal, Slovačka, Švedska i Ujedinjena Kraljevina (stanje 11. ožujka 2019.).

⁶³ Direktiva (EU) 2015/849 (20.5.2015.).

⁶⁴ Komisija je pokrenula postupke zbog povrede prava protiv svih država članica zbog neizvješćivanja o nacionalnom zakonodavstvu kojim se u potpunosti prenosi Direktiva jer je ocijenila da neke odredbe Direktive nisu prenesene.

⁶⁵ Španjolska, Nizozemska i Finska još nisu izvijestile o prenošenju. Češka i Slovenija izvijestile su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 11. ožujka 2019.). Pri upućivanju na izvješćivanje o potpunom prenošenju uzimaju se u obzir izjave država članica te se ne dovodi u pitanje provjera prenošenja koju provode službe Komisije.

⁶⁶ Belgija i Luksemburg još nisu izvijestili o prenošenju. Mađarska je izvijestila o djelomičnom prenošenju i tek treba dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 11. ožujka 2019.).

⁶⁷ Grčka, Cipar i Luksemburg još nisu izvijestili o prenošenju. Belgija, Poljska, Rumunjska i Slovenija izvijestile su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 11. ožujka 2019.).

postupak izvješćivanja o prenošenju⁶⁸;

- **Direktive o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka**, o čijem prenošenju u nacionalno zakonodavstvo još nije izvijestilo pet država članica, a pet država članica trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁶⁹; i
- **Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca**, o čijem prenošenju jedna država članica treba dovršiti postupak izvješćivanja⁷⁰.

2. *Zaštita javnih prostora: Preporučene dobre prakse*

U okviru praktičnog rada na povećanju zaštite i otpornosti prema terorizmu Komisija i dalje podupire države članice i njihove lokalne vlasti u **zaštiti javnih prostora**. Provođeni akcijski plan iz listopada 2017. za potporu zaštiti javnih prostora⁷¹, njezin je rad usmjeren na izradu i prikupljanje smjernica i dobrih praksi. Komisija je u suradnji s tijelima javne vlasti i privatnim operatorima javnih prostora u okviru takozvanog Foruma operatora⁷² izdvojila dobre prakse za razne mjere kojima svi operatori i tijela javne vlasti koja se bave zaštitom javnih prostora mogu pojačati sigurnost⁷³. One uključuju osnovne korake za budući rad u svim relevantnim sektorima za zaštitu javnih prostora (vidjeti okvir u nastavku).

Dobre prakse namijenjene tijelima javne vlasti i privatnim operatorima za povećanje sigurnosti javnih prostora

Procjena i planiranje:

- utvrditi i provesti procjene ranjivosti kako bi se utvrdile potencijalne ranjivosti u slučaju napada izvana ili iznutra;
- pripremiti i provesti sigurnosni plan za objekte ili događanja, uključujući pripremne i hitne mjere te mjere oporavka, te odrediti odgovarajuće sigurnosne mjere za okruženje konkretnog objekta ili događanja. Sigurnosne mjere moraju biti učinkovite, neprimjetne, razmjerne i prilagođene različitim okruženjima, uzimajući u obzir njihovo funkcioniranje;

⁶⁸ Belgija, Bugarska, Njemačka, Irska, Grčka, Španjolska, Cipar, Latvija, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Poljska, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska i Švedska još nisu izvijestili o prenošenju. Češka, Estonija, Litva, Portugal i Ujedinjena Kraljevina izvijestili su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 11. ožujka 2019.). Pri upućivanju na izvješćivanje o potpunom prenošenju uzimaju se u obzir izjave država članica te se ne dovodi u pitanje provjera prenošenja koju provode službe Komisije.

⁶⁹ Bugarska, Grčka, Španjolska, Cipar i Latvija još nisu izvijestili o prenošenju. Češka, Portugal, Nizozemska, Finska i Slovenija izvijestili su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 11. ožujka 2019.).

⁷⁰ Rumunjska je do sada izvijestila samo o djelomičnom prenošenju i tek treba dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju. Sve ostale države članice izvijestile su o potpunom prenošenju. Međutim, prema ocjeni Komisije čini se da postoje određene odredbe Direktive čije prenošenje nije u potpunosti dovršeno (stanje 11. ožujka 2019.).

⁷¹ COM(2017) 612 final (18.10.2017.).

⁷² Javno-privatni Forum operatora, osnovan na temelju akcijskog plana iz listopada 2017. za potporu zaštiti javnih prostora, okuplja oblikovatelje politika iz država članica i operatore iz različitih sektora, kao što su masovna događanja i razonoda, ugostiteljstvo, trgovački centri, sportski i kulturni kompleksi, prometna čvorišta i drugo.

⁷³ Dodatne informacije o dobrim praksama mogu se pronaći u radnom dokumentu službi Komisije „Dobra praksa za zaštitu javnih prostora” (SWD(2019) 140 (20.3.2019.)).

- imenovati i obučiti osobu odgovornu za koordinaciju i provedbu mjera iz sigurnosnog plana; i
- izraditi i provesti plan upravljanja kriznim situacijama.

Osvješčivanje i osposobljavanje:

- pokrenuti kampanje osvješčivanja javnosti o prijavljivanju sumnjivih ponašanja i o tome kako reagirati u slučaju napada zbog kojeg je dovedena u pitanje sigurnost objekta ili događanja;
- izraditi i provesti program osvješčivanja o unutarnjoj sigurnosti za sve zaposlenike;
- izraditi i provesti program osvješčivanja o internim prijetnjama kojim će se objekti ili događanja zaštititi od raznih oblika internih prijetnji, poput sabotaže, poslovne krađe ili terorističkih napada;
- izraditi osnovne programe osposobljavanja u području sigurnosti za sve osoblje i provesti posebne obuke o sigurnosti te time pridonijeti razvoju kulture korporativne sigurnosti. Osmisliti aktivnosti kojima se motivira zaposlenike da primjenjuju dobre sigurnosne prakse i održavaju visoku razinu sigurnosne pripravnosti; i
- provoditi redovite sigurnosne vježbe kako bi se utvrdila razina pripravnosti potrebna za zaustavljanje napada i odgovaranje na njega.

Fizička zaštita:

- procijeniti pitanja povezana sa sigurnosti i fizičkom zaštitom od samog početka projektiranja objekta ili osmišljavanja događanja;
- procijeniti potrebne kontrole pristupa i prepreke, izbjegavajući stvaranje novih slabih točki. Kontrole pristupa i prepreke ne bi trebale uzrokovati prebacivanje rizika i stvaranje novih meta;
- procijeniti najprikladniju tehnologiju za otkrivanje eksploziva, vatrenog oružja, oružja s oštricom te kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih agensa.

Suradnja:

- odrediti kontaktne točke i pojasniti pojedinačne uloge i odgovornosti u okviru suradnje javnog i privatnog sektora u području sigurnosti (npr. između operatora, privatnih zaštitarskih društava i tijela za izvršavanje zakonodavstva) te za bolju redovitu komunikaciju i suradnju;
- uvesti pouzdanu i pravodobnu komunikaciju i suradnju kojom se omogućuje razmjena informacija o rizicima i prijetnjama između nadležnih tijela javne vlasti, lokalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva i privatnog sektora;
- koordinirati rad na zaštiti javnih prostora na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te sudjelovati u komunikaciji i razmjeni dobre prakse na svim razinama, uključujući na razini EU-a; i
- tijela javne vlasti trebala bi zajedno s operatorima izraditi i dati na raspolaganje praktične preporuke i smjernice za otkrivanje i ublažavanje sigurnosnih prijetnji ili odgovaranje na njih.

3. Ranjivosti digitalne infrastrukture

Digitalna otpornost ključna je za zaštitu općih aktivnosti naših vlada, industrijskih istraživanja, intelektualnog vlasništva, poslovnih planova, naših izbora, demokratskih institucija i naših osobnih podataka. Jedno od bitnih pitanja kibersigurnosti koje je privuklo veliku pozornost u javnoj raspravi diljem EU-a odnosi se na mreže pete generacije (5G). Na nedavnom neformalnom sastanku Vijeća ministara za telekomunikacije održanom u Bukureštu 1. ožujka 2019. ministri su podržali koordinirani europski pristup jačanju digitalne

otpornosti u EU-u u odnosu na 5G mreže. Infrastruktura 5G mreža važan je temelj za digitalno gospodarstvo. Osim usluga za korisnike, 5G tehnologija osmišljena je te se od nje očekuje da će pružati i kritične usluge za vertikalne sektore, kao što su mobilnost, energija i zdravlje. Standardi 5G mreže globalni su standardi te će opremu i uređaje pribavljati razni globalni dobavljači.

Uvođenje 5G mreža tijekom sljedećih godina veliki je korak naprijed u odnosu na prethodne mreže. Pohrana podataka u oblaku omogućit će povezivanje milijardi uređaja spojenih u internet stvari, potaknut će se inovacije u području umjetne inteligencije te pružiti nove prilike građanima i poduzećima. Stoga je kibersigurnost od posebne važnosti jer bi se ranjivosti mogle iskoristiti, što bi moglo uzrokovati vrlo ozbiljnu štetu. Budući da internet ne poznaje granice, povreda sigurnosti u jednoj državi članici mogla bi utjecati na mnoge druge.

Kako bi se ključna digitalna infrastruktura zaštitila od potencijalnih ozbiljnih sigurnosnih prijetnji, potreban je zajednički pristup EU-a sigurnosti 5G mreža. U tu će svrhu Komisija nakon zasjedanja Europskog vijeća 21. i 22. ožujka 2019. izdati preporuku o zajedničkom pristupu EU-a sigurnosnim rizicima za 5G mreže, koji se temelji na koordiniranoj procjeni rizika i mjerama za upravljanje rizikom, djelotvornom okviru za suradnju i razmjenu informacija te zajedničkoj informiranosti o stanju na razini cijelog EU-a u okviru ključnih komunikacijskih mreža. Rasprava o mogućim mjerama trebala bi obuhvatiti uvođenje kvantnih tehnologija za mrežnu sigurnost te za zaštitu pohranjenih podataka⁷⁴.

Europski parlament je 12. ožujka 2019. donio Rezoluciju o sigurnosnim prijetnjama povezanim sa sve većom tehnološkom prisutnošću Kine u EU-u i mogućim mjerama na razini EU-a za njihovo smanjenje.

4. Vanjska pitanja

Pregovori EU-a i Kanade o **revidiranom Sporazumu o evidenciji podataka o putnicima** dobro napreduju. Sljedeći sastanak na vrhu EU-a i Kanade koji će se održati u Montrealu 11. i 12. travnja 2019. mogao bi biti prilika za pozitivan zamah u pregovorima.

Komisija s nadležnim tijelima Sjedinjenih Američkih Država radi na pripremi iduće zajedničke evaluacije **Sporazuma o evidenciji podataka o putnicima između EU-a i SAD-a**⁷⁵ u skladu s odredbama tog sporazuma. Radi se i na petoj zajedničkoj reviziji **Sporazuma o programu za praćenje financiranja terorizma između EU-a i SAD-a**⁷⁶. Zajednička revizija, koja će uključivati reviziju odredbi o zaštitnim mjerama, kontrolama i uzajamnosti, poslužit će i za procjenu vrijednosti programa kao instrumenta za borbu protiv terorizma i za EU i za SAD.

Zbog aktualnih zbivanja u Siriji veća je pozornost posvećena raspravi o **stranim terorističkim borcima** koji su trenutačno prisutni ili zadržani u područjima sukoba. EU može pružiti potporu državama članicama ako one to zatraže, posebice u pogledu razmjene informacija i potpore kaznenim istragama, konkretno suradnje s međunarodnim partnerima i putem Europolu, te na temelju stručnog znanja i najboljih praksi o rehabilitaciji i reintegraciji razvijenih u okviru Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji. EU može pružiti potporu i za

⁷⁴ Vidjeti i Komunikaciju „Inicijativa Europski oblak – Stvaranje konkurentnog podatkovnoga gospodarstva znanja u Europi” (COM(2016) 178 final (19.4.2016.)).

⁷⁵ SL L 215, 11.8.2012., str. 5.

⁷⁶ SL L 195, 27.7.2010., str. 5.

izgradnju kapaciteta u trećim zemljama koje su najugroženije zbog stranih terorističkih boraca povratnika. Odluku o repatrijaciji stranih terorističkih boraca i njihovih obitelji iz područja sukoba moraju donijeti dotične države članice.

EU i Egipat supredsjedali su plenarnim sastankom Radne skupine za istočnu Afriku u okviru **Globalnog foruma za borbu protiv terorizma** koji je održan 20. veljače 2019. u Nairobiju i na kojem su pravosudni i policijski sektori iz Somalije, Kenije, Sudana, Ugande, Džibutija, Etiopije, Jemena i Tanzanije bili vrlo zastupljeni.

V. ZAKLJUČAK

EU je znatno napredovao u zajedničkoj izgradnji učinkovite i istinske sigurnosne unije, a u posljednjim tjednima i mjesecima Europski parlament i Vijeće proveli su niz prioriternih zakonodavnih inicijativa. Međutim, potrebno je učiniti više uoči izbora za Europski parlament u svibnju 2019. kako bi se riješila hitna sigurnosna pitanja. Konkretno, Komisija poziva suzakonodavce da započnu pregovore o predloženim pravilima za uklanjanje terorističkog sadržaja na internetu čim Europski parlament donese svoj pregovarački mandat kako bi se postigao dogovor još tijekom ovog mandata Europskog parlamenta. Pregovori o prijedlogu za jačanje europske granične i obalne straže već su u fazi trijaloga, što pokazuje da sve institucije predano rade na donošenju tog prijedloga prije izbora za Europski parlament. Komisija poziva države članice da provedu sve mjere dogovorene u okviru sigurnosne unije kako bi se osigurao njihov puni učinak u pogledu sigurnosti svih građana.

Osim toga, s obzirom na vremenski pritisak da se osigura pripravnost Unije prije nego što europski birači iziđu na birališta u svibnju 2019., Komisija poziva sve uključene dionike da učine više kako bi se pojačala otpornost izbornih procesa i suzbilo dezinformiranje. Uoči sastanka Europskog vijeća 21. i 22. ožujka 2019. potrebno je da države članice, s pomoću alata koje EU osigurava za te potrebe, pospješe koordinaciju i razmjenu informacija radi suzbijanja dezinformiranja i zaštite izbora od ostalih kiberprijetnji. Internetske platforme trebaju ujedno učiniti više u svim državama članicama kako bi se osigurao integritet izbora za Europski parlament u svibnju 2019. Komisija će u sljedećim tjednima i mjesecima nastaviti podupirati i poticati taj rad kako bi zaštitila integritet izbora za Europski parlament.